

Hoofdstuk 2

De afstamming van de kip

Gallus of Kamhoenders is een geslacht van vogels uit de familie fazantachtigen (Phasianidae). Kamhoenders zijn geen kippen, want alle kippen zijn gedomesticeerde vogels die waarschijnlijk afstammen van het rode kamhoen of Bankivahoen. De Kamhoenders zijn dus de oerkippen waar de rode Kamhoen of Bankivahoen is uit voort gekomen en daarmee de voorlopers van de huidige kippensoorten. De kamhoender is de “oorspronkelijk kip” zeg maar. Voor een duidelijk overzicht volgt hier de systematiek

Het geslacht der kamhoenders Gallus behoort tot de orde der hoendervogels *Galliformes* en wel tot de familie der Fazanten Phasianidae. De systematiek van de kamhoenders is volgens Delacour (1977) als volgt:

Orde:	Hoendervogels <i>Galliformes</i>
Suborde:	Echte hoendervogels <i>Galli</i>
Familie:	Fazanten <i>Phasianidae</i>
Subfamilie:	Fazanten <i>Phasianinae</i>
Geslachtengroep:	Fazanten <i>Phasianini</i>
Geslacht:	Kamhoenders <i>Gallus</i>
Soorten:	Groene kamhoen <i>Gallus varius</i> Sonnerathoen <i>Gallus sonneratii</i> Lafayettehoen <i>Gallus lafayetii</i> Rood kamhoen <i>Gallus gallus</i>
Ondersoorten:	Cochinchinees rood kamhoen <i>Gallus g. gallus</i> Indisch rood kamhoen <i>Gallus g. murghi</i> Tokinees rood kamhoen <i>Gallus g. jabouillei</i> Birmees rood kamhoen <i>Gallus g. spadiceus</i> Javaans rood kamhoen <i>Gallus g. bankiva</i>

Het Bankivahoen (*Gallus Gallus*) is een vogel uit het geslacht Gallus uit de orde van Hoendervogels en wordt ook wel ook wel rode boshoen of rode kamhoen genoemd. Deze Bankivahoen is dus waarschijnlijk de voorouder van de kip.

Hieronder ziet men foto's van de rode kamhoen.

Het Bankivahoen woont in grote groepen in dichte bossen en is niet groot, ongeveer zo groot als de gemiddelde krielkip. Het Bankivahoen is omnivoor, net zoals de kip. De snavel van het Bankivahoen is vrij scherp, sterk en een beetje krom en het heeft ook scherpe nagels. Daarmee is aangetoond dat het dier ook jaagt. Het Bankivahoen komt in India en Zuidoost-Azië nog steeds in het wild voor. De hen legt zo'n twaalf eieren per jaar.

Hoe en wanneer het domesticatieproces precies is verlopen, is niet geheel bekend. Zelfs de invloed van andere in het wild levende hoendersoorten is niet geheel uitgesloten. We weten ondertussen wel dat het Burma-Bankivahoen (*G. g. gallus*) de belangrijkste voorouder is.

Hier onder een foto van het Sonneratshoen. Volgens de nieuwste wetenschap zit er bij de geelpotige kippen iets van deze wilde kip in.

Hoendervogels (Galliformes) zijn een orde van vogels. Over het algemeen zijn het typische grondvogels. Het zijn plumpe vogels die niet ver en hoog vliegen. Ze verbergen zich bij gevaar in het struikgewas en broeden op de grond. Alle hoendervogels zijn nestvlieders. Het zijn prooidieren en daarom slapen veel soorten op een veilige hoog gelegen plaats zoals in een

boom. Mannelijke dieren noemen we een haan, vrouwelijke een hen. De orde omvat meer dan 250 levende soorten. De kip en de kalkoen behoren tot deze vogelorde.

Taxonomie orde Hoendervogels (Galliformes)

- Familie Megapodiidae (Grootpoothoenders)
- Familie Cracidae (Sjakohoenders en hokko's)
- Familie †Gallinuloididae (onder andere Gallinuloides)
- Familie Numididae (Parelhoenders)
- Familie Odontophoridae (Tandkwartels)
- Familie Phasianidae (Patrijzen, kwartels, fazanten en pauwen)
- Familie Tetraonidae (Ruigpoothoenders)

De verschillende soorten van de Hoenderachtigen komen voor op alle continenten en in uiteenlopende klimaat zones, o.a. berggebieden, regenwoud, woestijn en gematigde gebieden.

Taxonomische indeling van de kip

Rijk: Animalia (Dieren)

Stam: Chordata (Chordadieren)

Klasse: Aves (Vogels)

Orde: Galliformes (Hoendervogels)

Familie: Phasianidae (Fazantachtigen)

Geslacht: Gallus

Soort: Gallus gallus

Rond het jaar 3200 v.Chr. werden er al huishoenders gehouden in Azië en vooral in India. Ook zijn er aanwijzingen dat de Egyptenaren en Chinezen reeds kippen hielden vanaf het jaar 1400 v.Chr. In het oude Sumer noemde men het de vogel uit Meluhha. Het is mogelijk dat de vroegst gedomesticeerde kippen in eerste instantie niet zozeer gehouden werden voor hun vlees of voor hun eieren, maar voor hanengevechten. Vondsten bij opgravingen wijzen in die richting. Hanengevechten zijn van oudsher in het (Verre) Oosten, maar later ook in het Westen erg populair geweest. Deze wrede 'sport' is tegenwoordig in vrijwel alle westerse landen verboden, maar wordt nog steeds illegaal beoefend.

In Zuid-Europa kwamen de eerste gedomesticeerde kippen rond het jaar 700 v.Chr. Deze kippen werden voornamelijk gehouden voor het vlees en de eieren waren natuurlijk ook welkom. Later zijn ze voornamelijk via kloosters en grotere boerderijen door heel Europa en later de rest van de wereld verspreid. Men liet de kippen in eerste instantie gewoon los lopen rond de boerderijen, kastelen, leefgemeenschappen (dorpjes) en kloosters. De kippen moesten hun eigen kostje maar bij elkaar zien te scharrelen en werden indien nodig met een handje graan bijgevoerd. Slapen deden de kippen boven in de stallen en de overtollige kippen en hanen werden geslacht. Later is men begonnen om kippen te selecteren en kweken voor een grotere productie van eieren of snellere vlees aanzet.

Wat betreft het ontstaan van de verschillende rassen. Er was vroeger in de diverse streken meestal weinig uitwisseling van kippen en zo ontstonden er door afzondering vele land/streekrassen. Dit waren natuurlijk allemaal nuts rassen en men selecteerde op het leggen van zoveel mogelijk eieren en een goed en smakelijk stukje vlees. Later, zo'n 100 jaar geleden, ging men kippen houden om er geld mee te verdienen. Er werden soorten geselecteerd die op een korte tijd veel eieren moesten kunnen leggen en daarna eventueel ook

nog wat voor de slacht op konden brengen. De soepkippen dus. Voor de eierenproductie heeft men veel gebruik gemaakt van de leghorns uit Italië en andere meestal iets zwaardere soorten die ook veel eieren konden leggen of meer vlees hadden. Zo is men er in geslaagd om goede leg en vleeshybrides te kweken. Dit werd een groot succes en bijna iedereen ging deze hybriden houden met als gevolg dat de oude rassen gevaar liepen om te verdwijnen. Gelukkig zijn er ook altijd liefhebbers van raskippen gebleven en hebben deze de oude soorten gelukkig in stand kunnen houden zodat wij er nu ook nog van kunnen genieten.